

Skogsfinnen Matts Larsson, Luikkoinen kommer till Lekvattnet

(1) Hemmanet Norra Lekvattnets förste kolonist, finnen Matts Larsson Liukkoinen, fick sitt bygglov 1635 enligt följande brevkoncept, som är bevarat i K. Maj :ts registratur och är daterat den 19 juni samma år:

Till Herr Gustaf Leijonhufwud. Alldenstund Breffuiscre Matz Larsson hafwer her ifrån Wermiand want med ödhmjuk bön af honom måtte blifwa effterlåtit optage Et torpeställe widh Lekewaten i Frissdalen: föregifwandes sådhant liggande i een ödhes skogh opå alirningen halfannan miji från näste bolby. Och emedhan wij icke wetta om hans anfordran kan vara billig och rätt. Dy wele wij honom remittera till Landzhöfd . medh begäran och tillförsigt, att herom grannelig måtte ransakas och sedhan dito så disponeras, såsom deth Cronan i framtijden till nytto och bolbyn uthan skadha lenda kan. HIwilket vij uthi Ladshöffd:s Disposition wele hemstella.

Dat. Sthlm. Gabriel Oxenstierna. Svea Rikes Skattmästare/Carl Bonde/Olof Erichson.

Matts Larsson hade förmodligen gått till Stockholm - en vandring på 10 dagar — och hos Oxenstierna muntligen framfört "en ödmjuk bön" att få bli den förste Lekvattningen.

Denna skrivelse från Oxenstierna i Stockholm till landshövdingen för Värmands och Örebro län Leijonhufwud är det äldsta kända dokumentet rörande finnar i Lekvattnet, och många forskare har ansett detta brev som en bekräftelse på, att denne Matz Larsson verkligen blev den förste innevånaren i Lekvattnet. Att han sedan försvann ur förteckningen över finnar i Lekvattnet har ingen kunnat förklara, men 1653 finns han med i tiondelängden och 1660 får han fastebrev på 1/4 hemman Luktorpet.

Senare tids forskning har kastat ett nytt ljus över detta förhållande.

Matts Larssons ansökan att få bli den förste kolonisten i Lekvattnet blev avslagen av häradsrätten år 1636. Häradsrätten 19 febr. 1636 i Fryksände prästgård.

Matts Larsson Liukkoinen flyttade till Nås i Dalarna när han hade fått avslag av

häradsrätten att få bygga och bo i Norra Lekvattnet. Hans broder Per Larsson Liukoinien flyttade med hustru och fyra barn till den plats där brodern Mats hade börjat odla. Krigstillstånd rådde mellan Sverige och Norge&Danmark åren 1643-1645 . Norska soldater intränger i Lekvattnet och slår ihjäl Per Larsson år 1644. Barnen hette: Mats, Samuel, Erik och Kajsa. Änkan efter Per sänder bud till svåger Mats i Nås.

Mats Larsson Liukoinen återvänder från Nås till Lekvattnet 1652 och året efter är han noterad i tiondelängden. Han köper Liukola (Luktomten, Luktorp, Liken eller Thmta Södra) för 40 rdr. och får fastebrev år 1660. I 1662 års inmalningslängd kallas stället för Likkola eller LÅukkosen torppa. Mats var född 1607, var 28 år då han gick till Stockholm - 10 dagsresor —, gick ur mantalsängden 1667 och är då 60 år gammal. Domar Skaftte har forskat kring Mats Larsson. Han anger hans födelseår omkr 1607 och död omkr 1696.

(1) "Boken om Lekvattnet" av Elis Hassestig

Brodern Per var tydligen den som odlade upp torpet till 1/4 hemman innan han fick sätta livet till.

"Matts bror Per Larsson hade inte gett upp drömmen om Lekvattnet. Tillsammans med hustru och fyra barn flyttade han till Lekvattnet för att fortsätta det Matts påbörjat. 1644 blev Per ihjälslagen av fienden i sitt eget hem. Några år senare skickade Pers söner bud efter sin farbror. De behövde hjälp. Matts sålde torpet i Drafsen och återvände till Lekvattnet. Och nu fick han rätten på sin sida. När Matts fått lämna torpet 1636 var det bara påbörjat men nu var det "märckeligen tillökt och förbettrat, så att thet skattar och kan giöra skiäl för ett fierdings hemman", och 1660 blev köpet lagligt, fast och oåtergängeligt. Matts och hans hustru och barn fick som sin skatteegendom bruka hus, jord, åker, äng, skog, mark, fiskevatten, kvarnställe och huad elliest i Wåto och Torro, när och fierran, för legat haffuer, nu ligger, eller medh Lagh tilläggias kan."

[Läs också om Valborg Mattsdotter Liukkoinen](#)

Gunvor Waller